

варіантів. Останнім часом ФПГ створюються переважно на основі договору з ініціативи учасників за допомогою ринкової консолідації активів.

Отже, ефективна трансформація української економіки, прискорення вирішення комплексу питань з подолання кризових явищ, підвищення ролі вітчизняного виробництва у міжнародному поділі праці може бути забезпечена саме на засадах формування ФПГ.

Список використаних джерел:

1. Про промислово-фінансові групи в Україні: Закон України від 21.11.1995 р. № 437/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 23. – Ст. 88.
2. Волошенюк В. В. Сучасна організація ФПГ в Україні та перспективи її розвитку / В. В. Волошенюк, Н. І. Литвиненко // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. Випуск 31-3. Режим доступу: <http://www.donntu.edu.ua/>»Библиотека»/Информационные ресурсы»
3. Егоров С., Маринин С. Создание интегрированных структур в высокотехнологическом комплексе // Экономист. – 2004. – № 6. – С. 30-32.
4. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інвестиційного розвитку: Монографія / Денисенко М. П., Михайлова Л. І., Гриценко І. М., Гречан А. П. та ін.; за ред. д.е.н., проф., акад. М. П. Денисенко, д.е.н., проф. Л. І. Михайлової. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 1050 с.

Копитова І.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Житомирський національний агроекологічний університет

СИСТЕМА МЕТОДІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВА

Оцінка ефективності управління виробництвом (ОЕУВ) є важливим елементом процесу управління і формує надійність його зворотного зв'язку й забезпечує адекватну адаптацію соціально-економічних систем до змін у їх зовнішньому та внутрішньому середовищі. ОЕУВ в практичній управлінській діяльності виступає об'єктивною вимогою, а сучасні умови формують потребу у її здійсненні не на емпіричному рівні, а на науковому підґрунті. Це вимагає, в першу чергу, розробки її методології.

Дана проблема вже тривалий час знаходиться в центрі уваги багатьох науковців: Ч. Бернарда, Е. Гроува, Л. Г'юліка, П. Драккера, М. Ітлі, С. Малфорда, Г. Саймона, М.Г. Чумаченка, С.В. Шапошнікової, Л.І. Федулової, І.І. Мазур, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге, І.В. Коврижних та багатьох інших. В їх працях знайшли своє відображення окремі аспекти проблеми оцінки ефективності управління. Разом з тим, в її межах існує чимало невивчених і суперечливих питань, на що вказують й самі дослідники. В тому числі особливого значення набувають методичні аспекти даної проблеми і, зокрема, визначення системи методів при проведенні ОЕУВ.

Розробка механізму ОЕУВ має на меті забезпечити суб'єкта оцінки необхідним інструментарієм, який би дозволив отримати істинні знання про

досліджуваний об'єкт і зробити правильні висновки про його стан та тенденції розвитку. В центрі уваги суб'єкта оцінки при розробці її механізму знаходиться вибір методів, прийомів та засобів оцінки, за допомогою яких добуваються, перевіряються і реалізуються на практиці набуті знання. Визначальним моментом у розробці механізму ОЕУВ, звичайно, виступає підбір її методів.

«Метод» в перекладі з грецької означає «шлях до мети». Згідно теорії пізнання це означає «шлях до знання», «шлях до істини». Зміст методу не довільно формується суб'єктом, а визначається характером об'єкту, законами його будови і функціонування. В процесі наукового пізнання використовуються різні методи. За ступенем загальності та діапазоном застосування всі методи поділяються на всезагальний метод пізнання, загальнонаукові методи та спеціальні методи конкретних наук. Методи ОЕУВ відповідно поділяються на загальнонаукові методи, економічні методи дослідження системи управління та власне оціночні методи. При цьому всезагальним методом, який використовується при вивченні загальних законів розвитку систем управління і є основою їх дослідження, виступає матеріалістична діалектика. Основний зміст всезагального методу пізнання утворюють найбільш фундаментальні методологічні й світоглядні принципи, ідеї, висновки, які випливають із законів і категорій діалектики.

До загальнонаукових методів оцінки належать прийоми, розроблені зусиллями багатьох груп наук, які застосовуються для вирішення окремих загальнопізнавальних завдань. Відповідно до логіки пізнавального процесу загальнонаукові методи поділяються на емпіричні та теоретичні. Економічні методи оцінки систем управління належать до спеціальних методів науки управління і мають на меті конкретизувати загальнонаукові методи, їх застосування до вивчення об'єктів. Ці методи більшою мірою залежать від характеру досліджуваного об'єкту і забезпечують вирішення певного вузького пізнавального завдання в межах науки управління.

Питання сутності економічних методів і прийомів дослідження досить ґрунтовно розроблені в літературі, що обумовлено розвитком таких економічних наук як теорія техніко-економічного аналізу та теорія статистики. Крім того, в останніх публікаціях існує чіткий розподіл між методом дослідження і його прийомами. Останні включають сукупність операцій щодо вивчення певного економічного явища. В зв'язку з цим, економічні науки для пізнання сутності явищ та процесів використовують наступні основні специфічні методи дослідження: історичний, статистично-економічний, монографічний, експериментальний, розрахунково-конструктивний, балансовий, абстрактно-логічний та економіко-математичний [4, с. 4-8]. Кожен із зазначених методів включає в себе відповідну групу прийомів, які допомагають на основі конкретного методу об'єктивно охарактеризувати певний аспект досліджуваного об'єкту.

Комплексна ОЕУВ передбачає застосування всього арсеналу економічних методів дослідження систем управління з варіативним використанням певних прийомів по кожному напрямку оцінки. Питання про застосування тих чи інших методів та прийомів ОЕУВ повинно вирішуватися

в залежності від її змісту та визначеної в ході процедури оцінки системи критеріїв і показників.

До третьої групи системи методів ОЕУВ належать власне оціночні методи, які покладені в основу окремо наукових методик визначення ефективності управління. Їх специфіка обумовлюється сутністю методологічних підходів, покладених в основу методик розрахунку ефективності управління виробництвом.

Для забезпечення якості ОЕУВ всі розглянуті групи методів наукового дослідження цього складного багатогранного явища повинні застосовуватися системно з дотриманням вимог діалектичного матеріалізму.

Методи та прийоми розробляються на кожному етапі процедури оцінки досліджуваного об'єкту. В зв'язку з цим, серед методів оцінки необхідно виділяти методи збору інформації та методи її обробки. Методи збору інформації застосовують на стадії збору необхідної для оцінки інформації, а методи обробки інформації – на стадіях розрахунку показників оцінки, порівняння характеристик об'єкту оцінки з еквівалентом та формулювання висновків оцінки. Якщо до методів обробки інформації належать загальнонаукові та економічні методи оцінки систем управління, то до методів збору інформації – емпіричні загальнонаукові методи пізнання. До методів збору інформації можна віднести вивчення документів та інших писемних джерел, контент-аналіз періодики, бесіди, опитування працівників певної системи (підсистеми) управління, спостереження, тести, анкети тощо.

Методи і прийоми ОЕУВ повинні забезпечити пізнання своєрідності сутності кожного явища і процесу в їх розвитку, саморусі, зміні. Оцінка також передбачає виявлення впливу факторів на явища та процеси і встановлення на цій основі рівня залежності їх розвитку від цього впливу. Методи оцінки повинні забезпечити широке застосування законів діалектичної логіки, яка вимагає виразу в абстрактно-логічних категоріях всіх форм руху, якісного розвитку, внутрішніх зв'язків та протиріч досліджуваного об'єкту. Основною вимогою до застосування методів оцінки виступає системне вивчення всіх аспектів ефективності управління.

Система методів ОЕУВ ґрунтується на дотриманні принципів всезагального наукового методу – матеріалістичної діалектики і включає три основні груп методів: загальнонаукові, економічні методи оцінки систем управління та власне оціночні методи. Тільки комплексне застосування визначених методів дає можливість отримати повну, об'єктивну і своєчасну оцінку.

Список використаних джерел:

1. Копитова І. В. Методологія оцінки ефективності управління виробництвом в контексті математичного моделювання / І. В. Копитова // Збірник наукових праць ТДАТУ, серія «Економічні науки», присвячений VI-й міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економіки України на інноваційній основі», Том 2. – 2012. – № 2(18) – С. 153-162.
2. Лысов О. Е. Методы прикладных исследований в менеджменте. Учеб. пособие / О. Е. Лысов. – СПб: ГУАП, 2006. – 164 с.
3. Новиков Д. А. Методология управления / Д. А. Новиков – М.: Либроком, 2011. – 128 с.

4. Попович И. В. Методика экономических исследований в сельском хозяйстве. Учеб. пособие для экон. специальностей с.-х. вузов. Изд. 3-е, перераб. / И. В. Попович – М.: «Экономика», 1977. – 244 с.

5. Шапошникова С. В. Методы оценки эффективности управления организацией. Учеб. пособие / С. В. Шапошникова – Воронеж: Воронеж. гос. техн. ун-т, 2008. – 170 с.

Лаврінчук А.В.

магістр,

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Характерні для теперішнього часу стрімкі зміни, нестабільність і жорсткість конкуренції на вітчизняному ринку диктують необхідність правильних і високопрофесійних дій, що стосуються аспектів управління на підприємствах, незалежно від їх розміру та галузевої належності. Особливо помітна роль професійного управління виявляється в умовах обмеженості або відсутності необхідних ресурсів. Однак поряд з проблемами професіоналізації менеджменту в даний час все більш актуальним постає питання щодо об'єктивної, достовірної та оперативної оцінки управлінської діяльності. Особливо гостро постає це питання, коли не вдається застосувати операційні методи зниження або збереження на стабільному рівні витрат, підвищити продуктивність праці, розширити внутрішні і зовнішні ринки або залучити додаткові фінансові ресурси, тобто в таких умовах, коли зовнішнє середовище диктує свої правила поведінки на ринку.

Дослідженням проблем оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства присвячені роботи як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких є представники і традиційної теорії ефективності управління (І.А. Маркіна, М.М. Максимцова, М.А. Комарова, О.В. Шепеленко, Л.А. Полонська), і сучасної (В.В. Прохорова, Л.С. Мартюшева, Н.Ю. Петрусевич, Ю.В. Прохорова, У.С. Расулова, І.С. Фоломкіна, Федорова М.М.). Серед них найцікавішими є роботи З.П. Румянцевої [2], Дж.К. Лафти [3], А.Н. Тіщенко, Н.А. Кизіма, Я.В. Догадайло [4], Р.С. Каплана, Д.П. Нортонна [6], І.І. Мазура, В.Д. Шапіро, Н.Г. Ольдерогге [7].

У сучасній науці і практиці існує багато підходів до визначення ефективності організації, але, до сих пір, відсутній єдиний методологічний підхід. Це пов'язано з багатомірністю даної категорії. Ефективність – це інтегральна і структурована характеристика діяльності організації, яка комплексно відображає успішність організації, відповідно місії, цілям і завданням.

Сьогоднішні дослідники рекомендують в ході аналізу управлінської діяльності використовувати переважно розрахункові методи і показники, що